

Список використаних джерел

1. Баланюк Д. М. Проблеми дослідження міграції як об'єкта державного регулювання//Вісник СевДТУ. 2008. Вип. 91. С. 214–218.
2. Бортник Н. П. Вплив глобалізації на формування міграційних потоків//Науковий вісн. Міжнар. гуманіт. ун-ту. Юриспруденція. 2013. Вип. 6. С. 142–144.
3. Державне управління: підручник: у 2 т./Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) та ін. Київ; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
4. Жванія Т. В. Сучасна вимушена міграція: соціально-політичні аспекти//Сучасне суспільство. 2015. Вип. 2 (2). С. 46–56.
5. Колпаков В. К., Кузьменко О. В. Адміністративно-правовий механізм протидії нелегальній міграції//Нелегальна міграція та торгівля жінками. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2001. С. 861–945.
6. Кравченко В. Г. Визначення поняття трудової міграції//Альманах права. 2012. Вип. 3. С. 375–379.
7. Надрага В. І. Проблеми вимушеної міграції населення в контексті концепції “суспільства розвитку”//Український соціум. 2015. № 1. С. 134–141.
8. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовт. 2014 р. № 1706-VIII//Офіц. вісн. України. 2014. № 4. С. 7.
9. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: “Стан дотримання прав внутрішньо переміщених осіб [...]”: постановою Верховної Ради України від 31 берез. 2016 р. № 1074-VIII//ВВР України. 2016. № 18. С. 5.
10. Ярмистий М. М. Наукові підходи до визначення поняття “міграція” та “міграційна політика”//Гілея: наук. вісн. 2015. Вип. 94. С. 387–391.

Надійшла до редколегії 12.09.2016 р.

УДК 351/354

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СИСТЕМНОЇ КРИЗИ КРАЇНИ
ТА КРИЗИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ**

Юсип О. Л.,

аспірант кафедри економічної політики та менеджменту ХарPI НАДУ, м. Харків

Визначено узагальнений та систематизований погляд на поняття “системна криза”, надано характерні риси кризи публічного управління як чинника та як певної ознаки розповсюдження системної кризи.

Ключові слова: системна криза, публічне управління, розвиток суспільства, чуттєва та ідеаціо-нальна суперсистеми.

Yusyp O. L.,

Postgraduate student of Economic Policy and Management Department, KRI NAPA, Kharkiv

**INTERRELATION BETWEEN NATIONAL SYSTEMS CRISIS AND
PUBLIC ADMINISTRATION CRISIS**

The paper defines a generalized and systematized view of the ‘systems crisis’ concept; characteristic features of public administration crisis are given, describing it as both a factor and a certain sign of systems crisis spreading.

Key words: systems crisis, public administration, development of society, sensual and ideational supersystems.

Системна криза, яку переживає в даний час Україна, як і багато інших країн світу, має не лише економічний зміст. Очевидно, що вона так чи інакше зачіпає концептуальні та ідеологічні основи сучасного суспільства та світоустрою, що визначають, у свою чергу, трансформацію системи ідеалів публічного управління. Підтвердженням цьому є той факт, що в сучасному світі явно означилася криза представницької демократії на націо-
© Юсип О. Л., 2016

нальному та місцевому рівнях у багатьох країнах, у т. ч. і в досить розвинених. Певною мірою це пов'язано із заміщенням державного управління корпоративним. На підставі цього на сучасному історичному етапі, розглядаючи шляхи виходу України з системної кризи, необхідно ув'язувати їх із вирішенням проблеми кризи публічного управління. А це лежить у площині вдосконалення механізмів владного впливу держави на забезпечення суспільного розвитку, заснованого на пануванні принципів верховенства моралі та закону. Властивостями вдосконаленого публічного управління мають стати системність, стратегічне планування, організаційне проектування, прозорість функціонування, оперативність надання державних послуг населенню.

Причини, ознаки та наслідки системної кризи та прояви кризи публічного управління досліджувало багато вітчизняних вчених у галузі державного управління та економіки, серед яких: О. Амосов, Б. Гаврилишин, В. Дикань, Ю. Кальниш, М. Коваленко, М. Латинін, В. Мартиненко, Ю. Ульяновченко та ін. Вони акцентують увагу на різних аспектах системних порушень, виокремлюючи як диспропорції та порушення організації певних напрямів економічного, політичного, соціального, культурного розвитку, так і стратегічні помилки запровадження публічного управління за різними сферами життєдіяльності українського суспільства. Висвітлення взаємозв'язків системної кризи країни та кризи публічного управління має фрагментарний характер, хоча воно становить значний науковий інтерес, а також має і практичну значущість у поясненні розвитку та функціонування публічного управління.

Мета цієї статті полягає у визначенні узагальненого та систематизованого погляду на поняття “системна криза”, характерних рис кризи публічного управління як чинника та як певної ознаки розповсюдження системної кризи.

Криза в сучасному розумінні (від грец. *krisis* – вихід, закінчення, суд і вище справедливе покарання) – це крайнє загострення суперечностей у соціально-економічній системі, що загрожує її життєстійкості в навколишньому середовищі [3, с. 2].

Поняття “криза” найтісніше пов'язано з поняттям “ризик”, яке тією чи іншою мірою впливає на методологію розроблення будь-якого управлінського рішення. Якщо виключити з нього очікування кризи, то зникне і гострота сприйняття ризику, стануть несподіваними, а від цього ще більш важкими, не тільки кризові ситуації, але і звичайні помилки. Крім цього, проблему кризи можна розглянути і в іншому ракурсі. Певна система в будь-якому вигляді та в будь-якій формі, будь то суспільна формація чи орган державної влади, має дві тенденції щодо свого існування: функціонування та розвиток. Останні якнайтісніше взаємопов'язані, відбивають діалектичну єдність основних тенденцій системи [1, с. 14].

Кризи класифікують шляхом розподілу і групування за сутнісно-характерними ідентифікаційними ознаками різних можливих кризових станів соціально-економічної системи, що здійснюється з метою узагальнення інструментарію їхніх аналізу, прогнозування та визначення перспективних антикризових заходів [1, с. 445].

Необхідність розгалуженої класифікації криз пов'язано з диференціацією засобів і способів управління ними (рис. 1). Якщо існують типологія і розуміння характеру кризи, з'являються можливості зниження її гостроти, скорочення тривалості та забезпечення безболісності перебігу.

Розрізняють такі види криз за відповідними ознаками їхньої класифікації:

- за масштабами прояву: загальні кризи – охоплюють усю соціально-економічну систему – та локальні – охоплюють лише її частину;
- за проблематикою: макро- і мікрокризи. Макрокризи – за масштабної проблематики й обсягів, мікрокризи – охоплюють лише окрему проблему чи невелику групу їх (мікрокриза здатна викликати ланцюгову реакцію, поширитися на всю систему та призвести до макрокризи);

- за причиною виникнення: природні, суспільні та екологічні кризи;
- за структурою відносин у соціально-економічній системі й диференціацією проблематики її розвитку виділяють окремі групи економічних, соціальних, організаційних, психологічних, технологічних та інших криз.

Рис. 1. Типи криз

У складі економічних криз виділяють фінансові – кризи грошового вираження економічних процесів (наприклад, фінансово-грошових можливостей певної системи). Продовженням і доповненням криз економічних є соціальні кризи, хоча вони можуть виникати й самі по собі. Соціальні кризи виникають при загостренні суперечностей чи зіткненні інтересів різних соціальних груп чи утворень. Складовими елементами політичних криз є: втрата репутабельності й авторитету апарату управління, розкол у партіях; ідеологічна криза – руйнація принципів, підвалин моральності, зростання злочинності; криза реалізації інтересів різних соціальних груп та класів тощо). Політичні кризи зазвичай торкаються всіх сторін розвитку суспільства і з часом трансформуються в кризи економічні. А непомірна бюрократизація часто є проявом організаційної кризи.

Під час соціальних та економічних перетворень виникають психологічні кризи, що виявляються у вигляді стресу, який набуває масового характеру; це почуття невпевненості, паніки, страху за майбутнє, незадоволеності роботою, правовою захищеністю та соціальним станом.

Технологічна криза виникає як криза нових технологічних ідей в умовах явно вираженої потреби в нових технологіях, наприклад, це може бути криза технологічної несумісності виробів, криза відторгнення нових технологічних рішень. Такі кризи можуть виглядати як кризи науково-технічного прогресу.

Структурна криза є порушенням закону пропорційного розвитку суспільного виробництва. Це виявляється в серйозних диспропорціях між галузями, з одного боку, і випуском найважливіших видів продукції в натуральному виразі, необхідних для збалансованого розвитку, – з іншого [7, с. 2].

Кризи також можуть бути передбачуваними (закономірними) й несподіваними. Передбачувані кризи настають як етап розвитку системи, вони можуть прогнозуватися,

оскільки викликаються об'єктивними причинами, самою природою соціально-економічної системи. Причини криз – це сукупність факторів впливу на соціально-економічну та інші системи, що зумовлюють виникнення і характер перебігу криз, а також є визначальними в обґрунтуванні доцільності застосування певного інструментарію прогнозування та боротьби з ними.

Термін “системна криза” все частіше вживається в науковій та публіцистичності літературі, проте якого-небудь певного тлумачення його ще немає. Більшість авторів схиляються до думки, що це криза в кожній зі сфер організації суспільства: політичній, економічній, духовній (культурній), соціальній тощо [6, с. 8,].

Інакше кажучи, розбалансованість суспільної системи, яку не може бути подолано (без зміни) в межах чинного соціально-економічного ладу, взаємна невідповідність економіки, соціальної сфери, політики, занепад механізмів, що включають процедури забезпечення дотримання встановлених у суспільстві правил (суди, поліція, освіта, виховання, засоби масової інформації тощо) являє собою *системну кризу*.

Системна криза являє собою динамічний процес трансформаційних змін базисних компонентів відповідної системи, наслідком якого є перехід з однієї історично зумовленої конфігурації в іншу або припинення її існування в даній системній якості [6, с. 373]. Основною суперечністю, що може періодично викликати системні кризи в конкретній країні, є неадекватність можливостей регуляторного механізму публічного управління. Це відбувається під впливом змін рівня інтенсивності внутрішніх процесів, які забезпечують збереження конфігурації структури органів влади або дій чинників зовнішнього середовища, у т. ч. воєнно-політичного чи економічного характеру. Іноді внутрішні та зовнішні чинники впливу можуть діяти одночасно [7, с. 26].

Ознаками прояву системної кризи є:

- тривалий, прихований або явний параліч державної влади, повна втрата державними структурами можливостей та потенціалу управлінського впливу, стратегічної ініціативи і творчості, часте застосування владними особами популістських обіцянок, зміна курсу, помилкові кадрові призначення, у цілому – невиваженість державної політики;
- підвищена критична активність, тиск незадоволених мас;
- абсолютне і відносне зuboжіння значної частини населення, різке падіння рівня життя, руйнування звичного способу життя людей, що позбавилися роботи, добробуту.

Характерною рисою системної кризи в Україні є комплексність чинників, що, поступово нагромаджуючись, зрештою, призвели до різкого вибуху суперечностей. Кризовий вибух було спричинено насамперед суспільно-політичними та морально-етичними чинниками. Проте й без відповідного макроекономічного підґрунтя криза, напевно, не мала б такої гостроти, а її наслідки для економіки та суспільства – такої глибини й ризиковості. Україна не створила базового господарського комплексу внутрішнього соціально-економічного розвитку. Її структура в основоположних моментах визначається не внутрішніми потребами економічного розвитку, а зовнішнім попитом сировинного характеру (відношення експорту продукції з низькою доданою вартістю до ВВП коливається в Україні близько 50 %). Перманентний характер має криза державних фінансів, економічний спад, криза банківської системи й зачатків фондового ринку, падіння зайнятості, інфляція, виробничий спад. По суті, ситуація характеризується як системна криза на тлі розвитку стагфляції. Це критична ситуація, що ставить під загрозу майбутнє української держави [12, с. 4; 1; 4, с. 9; 8 с. 215].

Для розуміння системної кризи велике значення мають її різноманітні наслідки. Наслідки кризи залежать від ефективності антикризового управління, що може або пом'якшувати або загострювати кризу.

Перелік сукупності можливих позитивних і негативних наслідків системної кризи приведено на рис. 2.

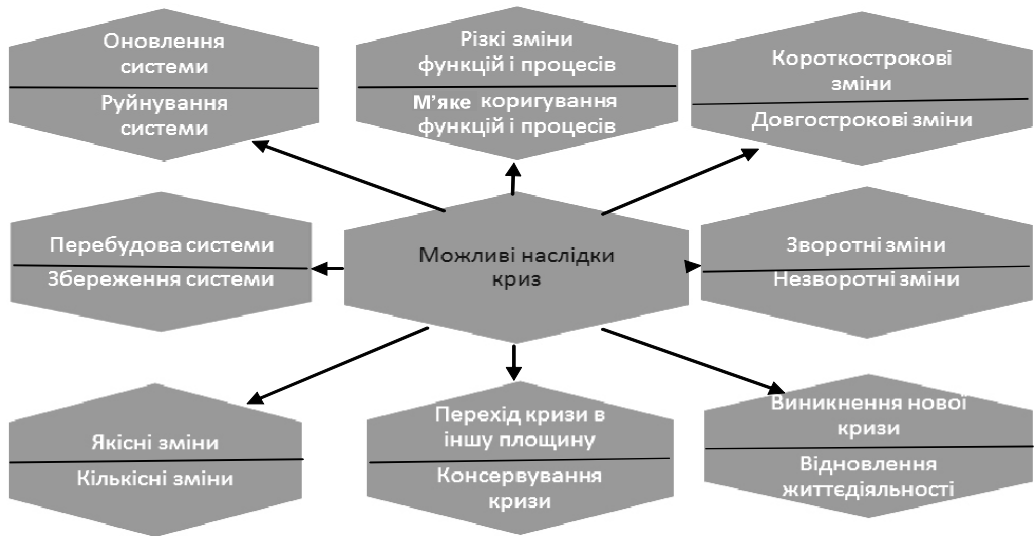

Рис. 2. Можливі наслідки системної кризи

Отже, наслідком системної кризи може бути як відновлення соціально-економічної системи, так і руйнування її, як розв'язання нагромаджених протиріч, так і виникнення нової кризи. Отже, вихід із кризи не завжди пов'язано з позитивними наслідками. Не можна виключати перехід у стан нової кризи (навіть ще більш глибокої та тривалої). Кризи можуть виникати як ланцюгова реакція. Існує можливість і консервації кризових ситуацій на досить тривалий період (найчастіше це зумовлено певними політичними причинами). Тому прийняття рішень антикризового характеру вкрай відповідальне для керівництва.

Розвиток кризи за тривалістю, глибиною і наслідками залежить від чинників її виникнення і можливостей системи протидіяти цим впливам. У результаті дії механізмів саморегуляції або управління криза з часом може набувати характеру процесу, що загугає, або навпаки, при слабкому спротиві системи криза може посилюватися і перекидатися на все нові елементи і підсистеми.

Причиною або джерелом появи кризових ситуацій, може бути не тільки об'єкт, а і суб'єкт управління. Під суб'єктом управління розуміється не лише особистість, але й орган влади країни, регіону, галузі, що здійснює той чи інший вплив на економічну політику об'єктів управління. Чим вище ранг суб'єкта управління в ієрархічній системі, тим помітніше його вплив на первинні ланки економіки. Дуже важливо це бачити в системі публічного управління.

Політико-економічним інститутом [10, с. 4] держави є державна влада, що реалізується через систему органів державного управління. В органів державної влади й управління різна природа і функції, але при цьому вони мають аналогічні етапи життєвих циклів (формування, розвиток, виконання, старіння або розпад). Проте їхні життєві цикли не збігаються у своєму розвитку – цикли державного управління відстають від циклів державної влади. Це і лежить в основі криз публічного управління. Криза публічного управління – особливий переламний стан у розвитку і функціонуванні політичної системи суспільства, державно-владних структур, який характеризується нестабільністю, розбалансованістю діяльності політичних інститутів, зниженням рівня керованості соціально-економічними процесами, загостренням політичних конфліктів, наростанням критичної активності мас.

Криза публічного управління виступає чинником та ознакою системної кризи та розповсюджується під впливом чинників як національного, так і глобального рівня.

Ознаки кризи публічного управління щодо національного рівня [10]:

1. Полярність принципів позицій влади й опозиції щодо внутрішніх і зовнішніх проблем розвитку, протилежність загальних ціннісних орієнтирів у системах управління.

2. Загострення економічних і соціальних конфліктів, що мають яскраво виражений політичний характер, тому що вимоги і запити адресуються структурам влади для зміни її політичного курсу, стратегії і методів управління. Нездатність державної влади керувати конфліктами, що розростаються, регулювати соціально-економічні процеси і відносини колишніми традиційними методами.

3. Невиразність, нечіткість, обмеженість або застарілість, архаїчність механізмів управління при строкатості нормативно-правової бази, що веде до гострих суперечностей і законодавчої вакханалії. Розбалансованість структурно-функціональної системи управління і політичних інститутів влади, розрив взаємодії конструктивних зв'язків з навколишнім середовищем; крах легітимності державної влади; дискредитація діяльності громадських організацій; падіння рівня життя населення; напружений стан суспільства; активізація чинників дестабілізації. Перетворення політичних дискусій на політичні шоу, що не шукають шляхів до істини, а навпаки, ведуть до ще більших невизначеностей, неясностей, глухих кутів, безвиході тощо.

4. Байдужість основних верств населення до законодавчої та виконавчої владної діяльності, втрата довіри як до провладних, так і до опозиційних політичних сил через несумісність їхніх ціннісних орієнтирів з цінностями широких мас населення.

Не можна ігнорувати впливу на сучасне публічне управління глобалізаційних процесів.

За своєю суттю, глобалізація стала формою політико-ідеологічного та міжнародно-правового оформлення нової світової цілісності на користь більш розвинених країн. Це пов'язано із сучасними методами здійснення захоплення ринків та боротьби з конкурентами, контролем за розповсюдження технологій та інвестицій, перетіканням природних ресурсів та робочої сили до світових емісійних центрів чи їхніх сателітів, організацією світової валютно-фінансової системи неоколоніальної моделі, сучасними методами маніпулювання та управління територіями.

Процеси глобалізації проявляються через:

- посилення впливу на державне управління наднаціональних установ;
- зростання ролі та значення транснаціональних корпорацій у міжнародних господарських процесах;
- віртуалізацію економіки;
- зростання ролі світової торгівлі та інвестицій;
- систему подвійних стандартів щодо здійснення певних складових державної економічної політики;
- диверсифікацію (поєднання широкого кола видів діяльності) світових фінансових ринків (у т. ч. й спекулятивних операцій) та ринків робочої сили (у т. ч. й нелегальної трудової міграції);
- сприяння виникненню фінансових бульбачів та нарощенню суверенних боргів країнами-паразитами;
- загострення глобальної конкуренції.

Основними ознаками і показниками процесу глобалізації є:

- заміщення державного управління корпоративним;
- зростання взаємозалежності економік різних держав;
- зростання єдності світового господарства;
- посилення відкритості національних ринків;
- поглиблення міжнародного розподілу й кооперації праці.

На жаль, глобалізація за своїми наслідками виявилась досить суперечливим і негативним явищем для країн постсоціалістичного табору, що приєдналися до цих процесів у 90-х рр. минулого сторіччя. Перш за все це стосується суттєвих обсягів скорочення народонаселення, втрати економічного потенціалу цих країн, зростання безробіття, зниження якості життя, розповсюдження соціальних хвороб (алкоголізм, наркоманія, туберкульоз, венеричні захворювання, божевілля, рахіт, авітамінози та інші хвороби недостатнього харчування, деякі професійні захворювання тощо), занепадом формальних і неформальних інститутів. Ці країни на собі відчули спочатку вплив найбільш кваліфікованих кадрів, а потім і надлишку інших трудових ресурсів у зв'язку з суттєвим скороченням робочих місць. Це стосується і сировини, що перестає бути потрібною для потреб національної економіки, яка втрачає виробництва з високою доданою вартістю. Подібно до трудових та природних ресурсів, спостерігається “втеча” фінансового капіталу з країни, що гарантується лібералізацією фінансово-кредитної системи на умовах вимог з боку наднаціональних фінансових регуляторів.

Практично криза публічного управління стає індикатором загострення системної кризи, коли чинні методи управління стають неієвими, неефективними і практично гальмують розвиток, коли розповсюджується деградація та виродження системи, коли ціннісні орієнтири такої системи зазнають краху та потребують заміни. За визначенням відомого американського соціолога Питирима Сорокіна, стан, у якому перебуває зараз сучасне суспільство і його культура, являє собою трагічне видовище розпаду так званої чуттєвої суперсистеми. А тому найближче майбутнє, що може вимірюватися роками або навіть кількома десятиліттями, за висловом всесвітньовідомого соціолога, проходить під знаком *dies irae, dies illa* (“Той день, день гніву” – фрагмент середньовікового католицького піснопієв) і є переходом до нової ідеоціональної або ідеалістичної фази розвитку суспільства з усіма явищами, що супроводжують подібний процес [13, с. 881–884].

І криза є лише першою частиною такого переходу. Таку кризу автор характеризує тринадцятьма переважними ознаками. Наведімо їх у скороченій формі:

1. Межа між істиною і брехнею, справедливим і несправедливим, прекрасним і потворним, між позитивними і негативними цінностями почне неухильно стиратися, поки не настане царство розумової, моральної, естетичної та соціальної анархії.

2. Наростання атомізації чуттєвих цінностей, включаючи саму людину, знецінить їх, зробить більш чуттєвими і матеріальними, далекими від усього божественного, священного, абсолютного. Вони будуть все глибше занурюватись у гидоту соціокультурної клоаки, матимуть не конструктивний, а нагромаджуваний деструктивний характер і постануть швидше експонатами музею соціокультурної патології, ніж вічними цінностями Царства Божого.

3. Коли всі цінності атомізуються, зникне авторитетна “громадська думка” і “світова свідомість”. Їхнє місце посядуть численні “думки” безпринципних фракцій, що суперечать одна одній, і “хибної свідомості” різних груп тиску.

4. Договори і угоди втратять залишки своєї зобов'язальної влади. Побудований західною людиною за попередні століття величний договірний соціокультурний будинок завалиться. Його падіння змете договірну демократію, договірний капіталізм укупі з приватною власністю і договірне суспільство вільних людей.

5. Груба сила і цинічний обман виявляться єдиними атрибутами всіх міжособистісних і міжгрупових відносин. Сила стане правом.

6. Свобода для більшості перетвориться на міф, натомість панівна меншість буде користуватися нею з неприборканою розбещеністю.

7. Старезні, нелюдські й тиранічні уряди замість хліба будуть давати народам бомби, замість свободи нести смерть, замість закону – насильство, замість творення – руйнування. Їхнє перебування при владі буде, як правило, короткостроковим і нестійким, їх будуть все частіше скидати.

8. Розпад сім'ї як священного союзу чоловіка і дружини, батьків і дітей продовжиться. Зростання кількості розлучень призведе врешті-решт до повного зникнення різниці між суспільно санкціонованим шлюбом і незаконними сексуальними стосунками.

9. Чуттєва суперсистема нашої культури буде все більше нагадувати “місце культурного демпінгу”, наповнене безладною масою елементів, позбавлених єдності та індивідуальності. Перетворившись на такий базар, вона виявиться жертвою випадкових сил, які роблять з неї швидше “історичний об’єкт”, ніж самоврядний і живий суб’єкт.

10. Продовжиться в’янення творчого потенціалу культури. Місце Галілея і Ньютона, Лейбніца і Дарвіна, Канта і Гегеля, Баха і Бетховена, Шекспіра і Данте, Рафаеля і Рембрандта займуть посередні псевдомислителі, ремісники від науки, від музики, від художньої літератури, шоумейкери – один вульгарніше іншого, а моральний категоричний імператив виявиться витісненим гедоністичними міркуваннями егоїстичної доцільності, упередженням, обманом і примусом. На зміну великому християнству прийде безліч найогидніших неблиць, зіплених з фрагментів науки, обривків філософії, що настояні на примітивній мішанині магічних вірувань і неосвічених забобонів.

11. В умовах зростання моральної, розумової і соціальної анархії та деградації творчі здібності чуттєвої ментальності, а також виробництво матеріальних цінностей будуть зменшуватися; частішають депресії; матеріальний рівень життя знизиться.

12. З цих же причин зменшиться безпека життя і майна, а, значить, спокій у душі і щастя стануть рідкістю. Самогубства, психічні розлади і злочини почнуть зростати. Нудьга вразить все більш широкі верстви населення.

13. Населення все виразніше стане розколюватися на два типи: чуттєвих гедоністів з їхнім девізом “Будемо їсти, пити і любити, бо завтра помremo!” та аскетів і стоїків, що ставляться до чуттєвих цінностей з байдужістю і ворожістю.

Практично всі наведені Сорокіним ознаки кризи західного суспільства на сьогодні повністю здійснилися, що надає підстави вважати їх пророцькими.

Далі має слідувати період катарсису – очищення. Очистившись трагедією, стражданням і розп’яттям, люди знову звернуться до розуму, до вічних, неминущих, універсальних і абсолютних цінностей. Чуттєві цінності опиняться у підпорядкуванні ідеаціональних і ідеалістичних. Цю зміну здійснять найкращі уми західного суспільства, які перетворяться на нових апостолів Павлів, святих Августинів, великих релігійних і моральних лідерів. За ними підуть маси. З досягненням стану катарсису криза закінчиться.

Далі, за Сорокіним, західному суспільству, очищеному вогнем пережитої катастрофи, буде послано нову благодать (харизму), а разом з нею – воскресіння і вивільнення нових творчих сил. Народи Заходу увійдуть в конструктивний період нової – більш інтегралістської – суперсистеми, і нове шляхетне товариство виросте не на висохлих коренях чуттєвої культури, а на більш міцних і здорових коренях інтегралізму. Таким чином, розпочнеться нова ера західної культури [13, с. 885].

Подолання системної кризи, що отримала свого розповсюдження в Україні, має починатися з поборення кризи публічного управління на основі встановлення системи стримувань і противаг щодо розповсюдження впливу деструктивних чинників національного та глобального рівнів. До головних методів публічного правління має бути залучено ідеологічний метод, що складається з довгострокової стратегії розвитку суспільства, в основі якої лежать систематизовані уявлення про узгоджені цілі, завдання та пріоритети такого розвитку.

Подальші наукові розвідки та дослідження мають бути сконцентровані на розробленні конкретних пропозицій щодо запровадження заходів з боку публічного управління, спрямованих на поступовий та поетапний перехід від неоліберально-споживацької моделі розвитку сучасного суспільства або чуттєвої суперсистеми до інтегрально-реалістичної моделі розвитку суспільства, заснованого на абсолютних цінностях.

Список використаних джерел

1. Економічна теорія: політекономія: навч. посіб./під ред. В. Д. Базилевича. Київ: Знання, 2009. 870 с.
2. Макроекономіка: підручник/за ред. В. Д. Базилевича. – Київ: Знання, 2008. 743 с.
3. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ: ЦУЛ, 2003. 504 с.
4. Гриценко А. Системна криза як наслідок базової деструкції економіки України і шляхи її подолання//Вісник НБУ. 2014. № 5. С. 8–12.
5. Державне управління і менеджмент: навч. посіб. у табл. и схемах/Г. С. Одінцова, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін.; за заг. ред. Г. С. Одінцової. Харків: ХарPI УАДУ, 2002. 492 с.
6. Дмитренко Г. А. Демографічна і системна кризи в Україні: стратегія змін//Економіка та держава. 2011. № 12. С. 7–9.
7. Кіслов Д. Системність криз та кризи управлінських систем/Д. Кіслов//Вісник Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. 2013. № 5 С. 23–29.
8. Коваленко М. М. Держава та банківський сектор: реалістична організація взаємодії: монографія. Харків: ТІМ Publishing Group, 2015. 332 с.
9. Кульчий І. А. Кризис в системе государственного управления как стимул общественных реформ//Общество: политика, экономика, право. 2014. № 2. С. 14–17.
10. Мельтюхова Н. М. Організаційні кризи в системі державного управління: виникнення, розвиток, подолання//Державне будівництво. 2007. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_2_3.
11. Політична енциклопедія/редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. Київ: Парлам. вид-во, 2011. 808 с.
12. Системна криза в Україні: передумови, ризики, шляхи подолання: аналіт. доп./Я. А. Жаліло, К. А. Кононенко, В. М. Яблонський та ін.; за заг. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2014. 132 с.
13. Сорокин П. А. Социальная и культурная динамика/Питирим Александрович Сорокин; пер. с англ., вступ. ст. и комментарии В. В. Сапова. М.: Астрель, 2006. 1176 с.
14. Ульянченко Ю. О. Конкурентоспроможність аграрного сектора економіки: механізми державного регулювання: монографія. Харків: Асоціація докторів наук з держ. упр., 2013. – 368 с.

Надійшла до редколегії 05.09.2016 р.